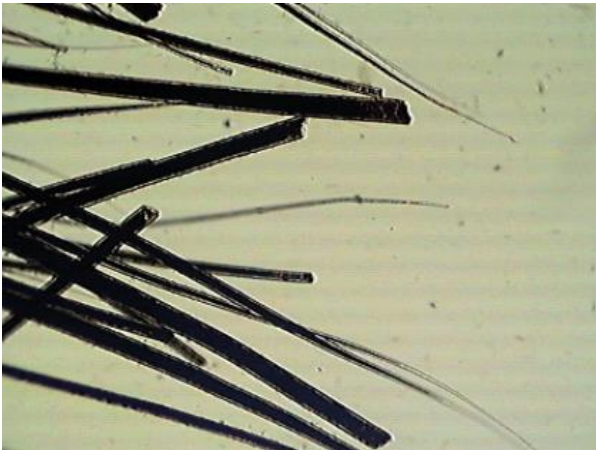

ONEMOCNĚNÍ KŮŽE KOČEK A JEJICH PŘÍČINY

Obrázek 1: chlupy do špičky a zlomené chlupy, které jsou důkazem pro vylizování koček; zdroj: Dr. Regina Wagner

U všech zvířat, tudíž i u koček je nejdůležitější částí diagnózy důkladná anamnéza. Anamnéza tvoří 70-90 % úspěšné diagnózy a jejímu získání bychom měli věnovat značnou pozornost. Je často jednodušší stanovit přibližnou diagnózu s majitelem bez přítomnosti kočky než s kočkou bez přítomnosti majitele.

Anamnéza u kožních onemocnění kočky obsahuje stejné otázky, jako u ostatních zvířat a začíná popisem.

Nikdy se nezapomeňte zeptat, zda žijí ve společné domácnosti další zvířata nebo lidé, může se jednat o důležitou indicii u nakažlivých onemocnění jako jsou dermatofyty nebo ektoparazitózy. Důležitá je také otázka, jestli kočka chodí ven, protože u koček s volným přístupem ven je prakticky nemožné nasadit eliminační dietu. Další důležité otázky se týkají změn v životě rodiny (nové miminko, stěhování, renovace bytu, atd.) - to vše může jak známo u senzitivních koček vyvolat značkování, ale také psychicky podmíněné excesivní čištění

vedoucí až k vylizování chlupů a/nebo poškozování kůže.

Údaje k pruritu koček jsou často zavádějící: hodně koček neprojevuje pruritus před majiteli; schovávají se, aby si mohly vylizovat chlupy, takže majitel je přesvědčen, že chlupy vypadaly samy. Nápomocné jsou otázky k frekvenci zvracení chlupů a problémům s chlupovými bezoáry. U některých koček lze nalézt chlupy i mezi zuby.

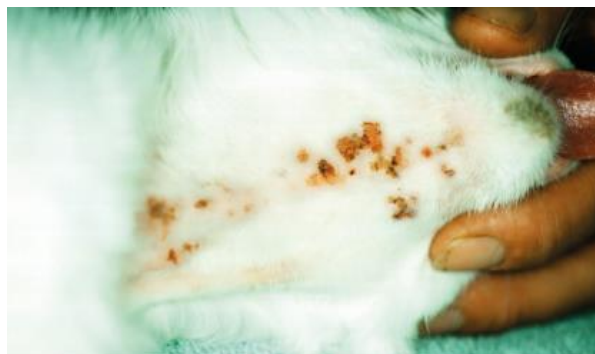
Důležité je zjistit, zda chlupy vypadávají - tzn. chybí celý chlup včetně chlupového kořínku – nebo zda je chlup zlomený, tzn. kořínek zůstal v kůži. V prvním případě je příčinou hormonální onemocnění, které se však u koček vyskytuje zřídka nebo se jedná o infekční onemocnění folikulu jako např. dermatofytóza. V těchto případech je velmi snadná epilace chlupu. Pokud jsou chlupy zlomené (samoindukovaná alopecie), většinou je přítomný pruritus, kvůli kterému se kočka líže a při tom dochází ke zlomení chlupu. Problém s anamnézou spočívá v tom, že kočka svoje chování před majitelem skrývá a majitel proto přísahá, že chlupy kočky vypadly. Existují různé možnosti, jak přesvědčit sebe a majitele, že jsou chlupy vylizané. Buďto pomocí lupy nebo za pomoci vytvoření kožní řasy, kdy vidíme zbytek chlupů v kůži. Vyšetření můžeme doplnit ještě trichogramem. Toto vyšetření se provádí epilací chlupů z okraje léze, které pak nanese s kapkou parafinového oleje na podložní sklíčko a vyšetříme pod mikroskopem. Je-li zakončení chlupu do špičky, pak chlupy vypadávají; je-li však zakončení chlupu tupé (obrázek 1), pak se jedná o vylizování. Další diagnostickou možností je test za pomoci límce. Kočka musí mít límec nasazený podobu několika týdnů a pokud během této doby chlupy dorůstají, jedná se o vylizování chlupů z důvodu světovosti.

Kočky nejsou malí psi!

Zásadně musíme rozlišovat svědivá a nesvědivá onemocnění kůže, alergická a nealergická onemocnění a stanovit diferenciální diagnózu u stejného klinického obrazu onemocnění. Kočky reagují často jedním klinickým obrazem na vícero kožních onemocnění a naopak může mít jedno onemocnění různé klinické projevy (obrázek 8). Proto je u kočky na rozdíl od psa často těžké zjistit příčinu kožního onemocnění.

Z etiologického hlediska může být u koček několik příčin pruritu: ektoparazité (*Notoedres*, *Otodectes*, *Cheyletiella*, *Demodex*, vši, všenky, *Trombicula*), alergie nebo infekční onemocnění (bakteriální infekce, dermatofytózy, které však většinou nejsou primárně svědivé). Virová onemocnění (herpesvirus, poxvirus), imunitně zprostředkovaná onemocnění (pemphigus foliaceus, lékový exantém, lymfocytární murální folikulitida, adenitida mazové žlázy) nebo kožní neoplazie (např. lymfom) jsou málokdy doprovázeny pruritem.

Alopecie je u koček častý symptom a je často špatně titulována jako vypadávání chlupů. Ve většině případů je příčinou vylizování pruritus. V některých případech se však může jednat o primární alopecii (dermatofytóza, demodikóza, alopecia areata nebo pyodermie). U alopecie vyvolané paraneoplastickým syndromem je kůže navíc hladká a lesklá. Naproti tomu je symetrická alopecie skoro vždy způsobená samotnou kočkou a nejedná se proto o žádné vypadávání chlupů v pravém slova smyslu. Příčinou může být pruritus vyvolaný alergií nebo ektoparazity nebo psychické problémy zvířete.

Obrázek 2: miliární dermatitida; zdroj: Dr. Regina Wagner

Obrázek 3: samoindukovaný vřed v oblasti hlavy; zdroj: Dr. Regina Wagner

Kožní symptomy u koček mají často přesný klinický obraz, který však neodpovídá žádnému konkrétnímu onemocnění:

1. **miliární dermatitida:** tento klinický projev lze spíše nahmatat než vidět. Po celém těle nacházíme mnoho malých, miliárních krustiček. Tento klinický obraz vidáme často u alergie na blechy, ale také u jiných alergií, ektoparazitóz nebo dermatofytóz (obrázek 2).
2. **samoindukovaný vřed v oblasti hlavy a krku:** toto poranění kůže si kočka vyvolá sebepoškozováním vlivem silného pruritu. Vznikají hluboké, silně krvácející ulcerace. Tento klinický obraz pozorujeme často u potravních alergií, ale také u jiných alergií, ektoparazitóz a dermatofytóz (obrázek 3).

3. **samoindukovaná symetrická alopecie:** problematika rozlišení vypadaných a vylízaných chlupů byla probrána již výše. U tohoto klinického obrazu se vyskytují lysá místa, někdy symetricky, na různorodých místech po těle. Často je však postiženo břicho, končetiny, příležitostně také různé části hřbetu. Kůže je zpravidla zcela neporušená (obrázek 4).

4. eosinofilní komplex

- **eosinofilní vřed** (indolentní/rodentní vřed)

Obrázek 4: samoindukovaná alopecie;
zdroj: Dr. Regina Wagner

Léze je ulcerovaná a nekrotická, jedno- nebo oboustranná, situovaná na horním pysku, většinou nesvědívá a nebolestivá. Eosinofilie v tkáni nebo v krvi je vzácná (obrázek 5).

• eosinofilní plak

Eosinofilní plak je svědivá, dobře ohraničená, mírně vyvýšená, okrouhlá, exsudativní léze a vyskytuje se většinou ve slabinách, na zadních končetinách nebo na břiše (obrázek 6). Sekundární bakteriální infekce zhoršuje pruritus. V otiskovém preparátu nacházíme velké množství eozinofilů.

• eosinofilní granulom

Eozinofilní granulom není svědivý a má více forem projevu příp. lokalit

- a) **lineární granulom**- lineární, tvrdá, hmatná vyvýšenina na kaudální části zadní končetiny; vzácně na bradě, v koutku úst, na boltci a na tlapce (obrázek 7)
- b) **faryngeální granulom**- může být také nealergického původu, tzn. idiopatický (obrázek 5)
- c) **forma „brada“**- nazývaná také **tučná/tlustá brada**

Obrázek 5: eosinofilní vřed a faryngeální granulom;
zdroj: Dr. Regina Wagner

Obrázek 6: eozinofilní plak; zdroj: Dr. Regina Wagner

Obrázek 7: lineární granulom; zdroj: Dr. Regina Wagner

Všechny tyto zmíněné klinické obrazy onemocnění se mohou vyskytovat samostatně nebo v nejrůznějších kombinacích. Diferenciální diagnózy platí pro všechny klinické obrazy: alergie (alergie na bleší kousnutí, na vnější alergeny a na potravní alergeny= felinní atopický kožní syndrom (FASS)), ektoparazitózy a dermatofytózy (obrázek 8).

Základní příčina onemocnění musí být identifikována a léčena. U alergických příčin musíme vzít v potaz symptomatickou terapii glukokortikoidy, cyclosporinem, oclacitinibem (off label použití) nebo antihistaminiky. Indolentní ulcer, eozinofilní plak, ale také miliární dermatitida nebo samoindukovaný ulcer na hlavě nebo v oblasti krku se často dramaticky zlepšují za použití antibiotik na sekundární infekci.

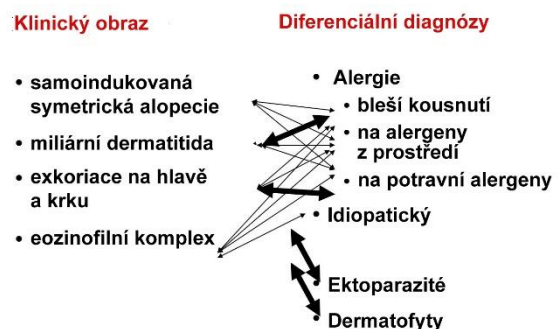
Zdaleka nejlepší terapie alergií je vyhýbání se alergenům. To je velmi dobře možné u alergií na

blechy (celoroční protiblešší opatření u všech zvířat v domácnosti) a u potravinových alergií (eliminační dieta, provokační dieta a poté celoživotní dieta na základě výsledků dvou předchozích). U alergických reakcí na alergeny z prostředí (pyly, domácí a skladištní roztoči, plísňe) je vyhýbání se těmito alergenům časově velmi náročné a nákladné a ve většině případů i nemožné.

U hodně koček nabízí alergenspecifická imunoterapie (ASIT, hyposenzibilizace) efektivní možnost terapie s úspěšností 60-78 %. Je-li terapie ASITem úspěšná, je nutné ji držet po celý život, protože zkušenosti ukazují, že po vysazení terapie ASITem, dochází k recidivě obtíží za 1-2 roky.

Diferenciálně diagnosticky je potřeba vyloučit dermatofytózu. Téměř všechny dermatofytózy u koček vyvolává *Microsporum canis*. Kočky jsou také rezervoárem této plísně. Pokud je v anamnéze uveden člověk, který má typické kožní projevy plísňového onemocnění (především děti, starší nebo imunosuprimovaní lidé) a žije v jedné domácnosti s kočkou, je diagnóza dermatofytózy na snadě. Ne každá kočka má však klinické příznaky onemocnění, asymptomatictí nosiči se vyskytují často a jsou diagnostikováni pomocí tzv. McKenzieho „kartáčkové“ metody nebo pomocí testu zubním kartáčkem, kterým vyčesáte chlupy z kočičí srsti a dáte je kultivovat na speciální půdu nebo vyšetřit pomocí PCR.

PŘÍČINY PRO:

Obrázek 8; zdroj: Dr. Regina Wagner

U ektoparazitóz jsou důležitou diferenciální diagnózou Cheyletiely. Tito roztoči nejsou druhově specifičtí, proto se může kočka nakazit od králíka nebo od psa anebo také obráceně. Typickým symptomem je jeden z klinických obrazů (viz výše) a tvorba bílých suchých šupin s nebo bez pruritu. Ektopický otodektový svrab je důležitou diferenciální diagnózou díky typickému chování koček při spánku. Také infekce *Demodex gatoi* se často projevuje podobně jako notoedrový svrab nebo alergie: výrazný pruritus v oblasti hlavy, krusty a automutilace. I přesto že tento parazit žije na povrchu kůže, je povrchový seškrab kůže (na rozdíl od ostatních demodexových roztočů, které diagnostikujeme pomocí hlubokého kožního seškrabu) díky intenzivnímu lízání často falešně

negativní (ale parazita nalézáme občas ve stolici), takže je někdy nutná diagnostická terapie. Všenky jsou u koček zastoupeny *Felicola subrostratus* a nevidíme ji příliš často. Postižená jsou především mladá, zeslabená nebo toulavá zvířata. Pruritus je variabilní, sekundárně dochází k exkoriacím a seborhee, které musíme diferenciálně diagnosticky odlišit od dalších chorob se stejným klinickým obrazem.

Dr. Regina Wagner